

TOPUSKO

Mjesto Topusko nalazi se 12 km jugoistočno od Vrginmosta na komunikaciji za Veđušu. Leži u dolini rijeke Gline u brežuljkastom kraju između Petrove i Zrinske re. Zbog mineralnih toplih izvora Topusko se prije drugog svjetskog rata zvalo Topusko - Toplice. Temperatura mineralnih izvora, koji se dijele na: Bistre kupke, Blatne kupke ivadska vrela, iznosi 40 - 59°C, a voda sadrži kalcijum, hidrokarbonat i sulfat. Voda či reumatizam, neuralgiju, kožne i ženske bolesti.

Topusko se prvi put spominje 1192. godine pod imenom Toplica; 1205. godine hrvatsko-ugarski kralj Andrija II sagradio je samostan i crkvu u koje dovodi red Cistercita francuske, darujući im sve posjede u Gorskoj županiji, koje je ranije sam uživao. Na taj, odnosno na njegova dvorskog župana, prenijeta je i sva vlast u Gorskoj županiji, u je ranije vršio kraljevski župan. Tako je početkom XIII vijeka nastalo veliko vlasanstvo topuske opatije, koje je crkva posjedovala skoro 600 godina.

Trgovina se odvijala dolinom rijeke Une prema moru, a građani Topuskog imali su 40. godine i svoja trgovачka skladišta u Senju. Gradsko naselje u Topuskom spominje već 1211. godine, a građani su bili podložni opatu, protiv koga su se borili 50-1352. godine, zahtijevajući da se njihovo trgovino izuzme ispod opatove vlasti odvrgne vlasti bana. Zbog učestalih provala Turaka, Cisterciti napuštaju Topusko 97. godine, a u XVI vijeku, građani su pretvoreni u kmetove.

Poslije odlaska Cistercita, Topuske posjede uživali su mnogi svjetovni i crkveni vesci kao gubernatori. Godine 1533. gubernator Topuske opatije je velikaš Petar Kegić, koji je postigao da za opata bude imenovan njegov osmogodišnji sin Franjo. Kegići su posjedovali Topusko do 1558. godine. U doba Keglevičeve uprave, izbili su 50. godine na Topuskim posjedima nemiri, koji su mjestimično prerasli i u oružane jačke pobune, zbog povećane naturalne rente. Opat Franjo uspio je da uguši nemire 55. godine.

U vezi sa turskim pustošenjem, središte vlastelinstva premješteno je u drugoj polovini XVI vijeka iz Topuskog u Pokupsko. Topuske posjede 1558. godine dobila je zabačka biskupija, pa su od tada zagrebački biskupi nosili i titulu topuskih opata. 1784. godine Topusko je pripojeno Vojnoj krajini. Krajiški oficiri su kapitali izvore i sagradili blatne kupke 1828., a blatne kupke 1860. godine. Ukinjanjem Vojne krajine 1882. godine usko pada pod upravu Hrvatske zemaljske vlade.

Uoči drugog svjetskog rata, prema popisu 1931. godine, mjesto Topusko imalo je 1 stanovnika, a prema popisu 1948. godine bila su 162 domaćinstva sa 580 stanovnika. Topusko je ujedno bilo i općinsko mjesto, a u sastavu općine Topusko bila su slijedeća sela: Crni Potok, Gređani, Hrvatsko Selo, Katinovac, Pecka, Perna, Poljani, Popvari, Staro Selo, Vorkapić Selo, Mala i Velika Vranovina, sa ukupno oko 1825 domaćinstava i oko 11.000 stanovnika prema popisu 1931. godine. Po nacionalnom sastavu domaćinstava Topuskog bili su 50% Srbi i 50% Hrvati. Po socijalnom sastavu bili su službenici dñici liječilišta Topusko, privatne zanatlije, trgovci i gostioničari.

U Topuskom do drugog svjetskog rata nije postojala ni partijska ni skojevska organizacija, ali je bilo simpatizera KPH, koji su djelovali na liniji Partije. Među njima se nalaze Nikola Darović i njegovi sinovi Ivica, Branko i Jerko, Ladislav Gregurić Braco, Ivan Habel, Boško Malić, Jovanka Ratković, Olgica i Nikola Habel, Ivka Gregurić, nko Išek, Blaža Batalo, Slavko Kapac, Ilija i Pajo Banović, Ankica Babić, Sime i Ivan za i Milan Miljević Mićina.

Spomenik revolucije

U Topuskom Sabor Narodne Republike Hrvatske podigao je spomenik, na kojem je uklesan tekst:

»Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske proglašeno je 8-9. 5. 1944. u Topuskom državnim Saborom Hrvatske kao ravnopravne federalne jedinice Demokratske Federativne Jugoslavije«.

Ni ustaška organizacija nije imala organizovanog uporišta, kako na području opće tako ni u samom mjestu. Ali, uspostavom tzv. NDH, našlo se nekoliko mačekovaca o Ante Kocman učitelj, Ilija Briješki pekar, Jure Putrić, Mate Malinac, Mijo Lovreć stioničar, i dr. Oni su po direktivi ustaških funkcionera iz Gline Mirka Puka, dr Cvjetnovića, braće Vidaković i dr. razoružavali vojnike bivše jugoslovenske vojske, koji su dezorganizovano povlačili za Bosnu. Domogli su se i blagajne Komande 4. armije i edusobno je podijelili, a nepoželjnog svjedoka Šimu Briješkog dali ubiti po ustaši Ivanu itleru noću 25/26. jula 1941. u Poljanima.

U Topusko su 11. aprila 1941. ušle njemačke jedinice i pod njihovim okriljem su Kocman, Briješki i dr. formirali ustašku vlast, kojoj je jedini zadatak bio da hapsi, propina i ubija komuniste i Srbe. Za predsjednika općine postavljaju Ivana Dragičevića iana, koji je radio u Beogradu, u Upravi državnog monopolija. Ali, ubrzo je ustaška vlast sumnjala u njegovu odanost, zbog službovanja u Beogradu, i mjesto njega postavila 'u Banovića, penzionisanog juga, a za ustaškog komesara Martina Putrića, penzionisanog općinskog bilježnika. Dužnost tabornika preuzeo je učitelj Ante Kocman, no iko je i on bio stranac, brzo ga je zamijenio Ilija Briješki, koji nije imao povjerenja nema Iliju Banoviću, zbog njegovog umjerenog stava i neslaganja sa ustaškom policom u odnosu na Srbe.

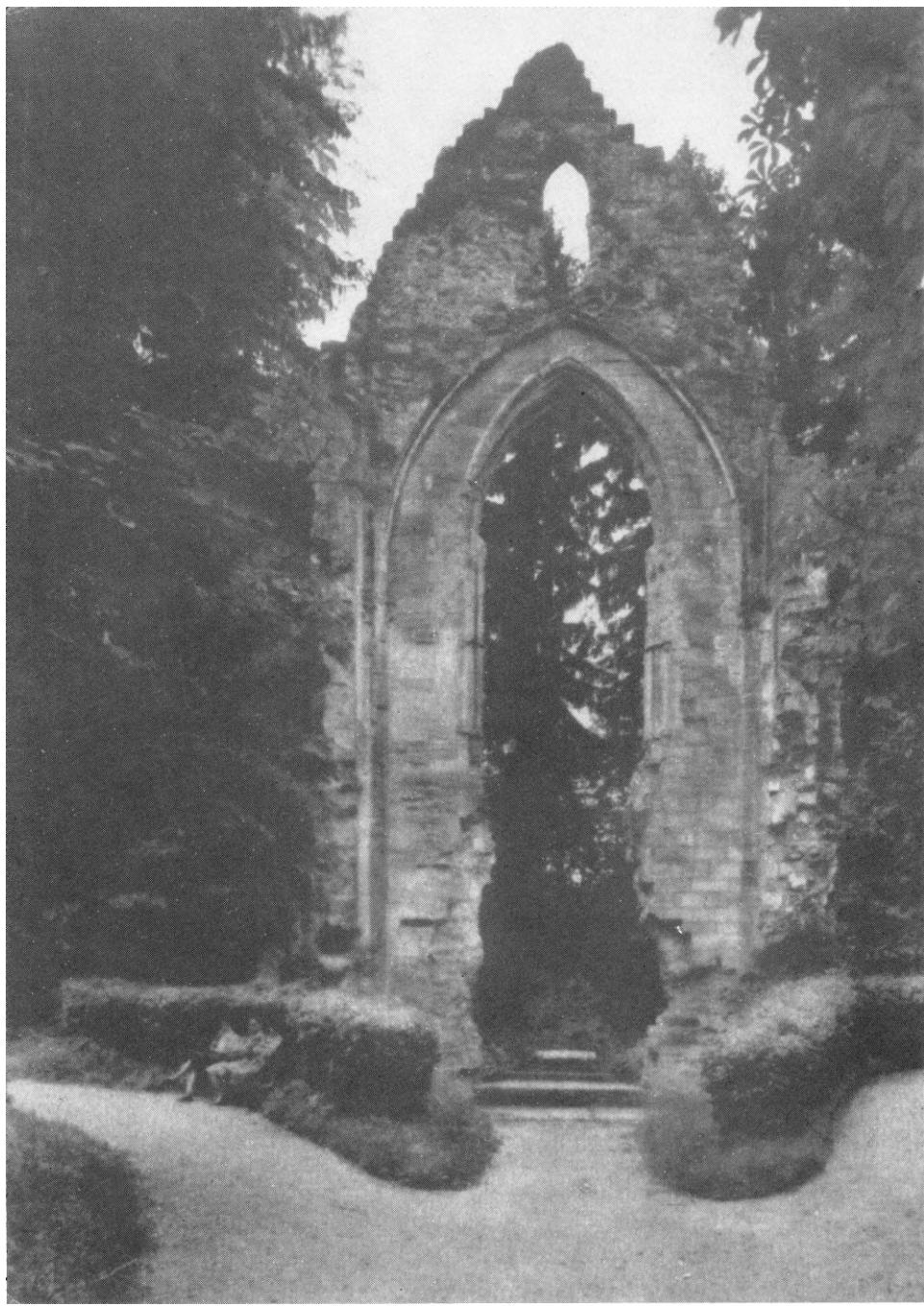
U Topuskom i okolnim selima formirane su vojne ustaške organizacije - rojevi. U »puškom je za rojnika postavljen Ivan Setler, lugar, koji okuplja i naoružava ljudi lošeg karaktera i morala, koji postaju zakon, strah i trepet za narod. U selu Ponikvari za rojnika postavljen Joso Rakarić, radnik u topionici željeza, a u Bjeljevinama (Staro Selo) Ivan aderbar, koji se ranije izdavao za simpatizera KPH, u Velikoj Vranovini Joža Tonjac, an ugledne porodice, a u Gređanima Luka Jože Cerjak.

Jedino u Hrvatskom Selu nije postavljen rojnik, zahvaljujući akciji i ugledu Luke Išetić, obućara, koji je bio na strani radničkog pokreta. Njegovim zalaganjem niko se nije i primiti dužnosti rojnika, a ustašama su pristupili samo braća Malinac. Prema uskoj naredbi, u toku juna i jula, svi muškarci Hrvati u Topuskom i okolnim selima morali su od ustaškog tabora da prime vojničko oružje.

Polovinom maja iste godine, Nijemci napuštaju Topusko, predajući vlast ustašama, Doslije njih dolazi 11. italijanska bersaljerska regimeta. Pod okriljem Italijana ustaška ast otpočela je svoj plan hapšenja i ubijanja. 26. jula - poslije ubijanja Briješkog u Ponimima, došla je veća grupa ustaša iz Gline na čelu sa Vidakovićem i nekoliko ustaša nigranata. Istog dana držali su sastanak sa ustaškim funkcionerima u Topuskom u aroj zgradi opštine, na kojem su odlučili da se hapse, kolju i uništavaju svi komunisti ;vi Srbi od 16 godina starosti pa nadalje.

Tako su odmah počeli da ostvaruju taj plan u Topuskom, Gređanima, Starom Selu, snikvarima i Poljanima. Hapšenike su zatvarali u zgradu općine i pravoslavnu crkvu, odavde su ih odvodili i klali u pravoslavnoj crkvi u Glini. Neke su odveli u Gospic gdje joubijani i bačeni u ponor, a neke su strijeljali u samom Topuskom - u Lomića jaruzi, dmah nakon toga počeli su odvoditi i progoniti žene i djecu iz Topuskog i okolnih sela jtpremati ih u logore. Za cijelo ovo vrijeme u Topuskom su bile italijanske jedinice, kao naga koja treba da osigura ustašama izvršenje ovoga pokolja. Ove italijanske jedinice wukle su se iz Topuskog 5. avgusta 1941, računajući da su već tada ustaše bile spokane da taj pokolj nevinog naroda i same vrše.

U tako teškoj situaciji u Topuskom, ljudi odani NOB među hrvatskim stanovništvo pronalazili su načine da djeluju u tome duhu. Među njima se od prvih dana ističe idislav Gregurić Braco. Tako se od prvih dana ustanka kovalo bratstvo i jedinstvo srpskog i hrvatskog naroda, koje ustaški zlikovci nisu uspjeli da razbiju.

Ostaci opatovine

Kako se narodni ustanak i NOB sve više širio, tako su i neprijateljske jedinice bile slabije i nestabilnije u svojim uporištima, pa tako i u Topuskom. Tu se smjenjivala ječka, vukovarska, hercegovačka i lička ustaška satnija, a stalno se nalazila 9. ustaška satnija pod komandom poznatog ustaškog koljača u ovom kraju *Martina Grabovića*. I njega je stigla zaslužena kazna 1944. godine, i to nedaleko od Topuskog, u Perni, lje je i činio zlodjela. U septembru 1941. ponovo je došla 11. italijanska bersaljerska gimenta, da bi u martu 1942. definitivno napustila Topusko.

Poslije neuspjelog okruženja i uništenja partizana u Petrovoj gori, maja 1942., usće su ipak objavile da su svi partizani uništeni. Ali, samo 20 dana poslije toga, 7. juna 1942., partizani su napali ustaše u Topuskom. Iako akcija nije u potpunosti uspjela, ona imala snažnog odjeka među hrvatskim stanovništvom. Tada je poginuo i jedan od ustaških vođa, *Ilija Brijeski*.

Poslije oslobođenja Velike Kladuše, 13. avgusta 1943. od strane 3. brigade 8. udarne kordunaške divizije, uslijedio je napad jedinica iste brigade i na ustašku posadu u Topuskom, koju je sačinjavala 3. četa 11. ustaškog bataljona i oko pedesetak žandarma.

Oslobođenjem Topuskog, 16. avgusta 1943., teritorija kotara Vrginmosta, sve do slobodenja, nije više imala neprijateljske posade, čime je i stanovništvo praktično dobio slobodu.

Sem vojnog još veći je bio politički značaj oslobođenja Topuskog. U NOB su tada djučena i sva sela sa hrvatskim življem, stvorena sigurna veza Kordun - Banija i zadrno sa ostalim dijelovima slobodne teritorije Hrvatske stvorena snažna baza za uspješno vođenje borbe do konačnog oslobođenja.

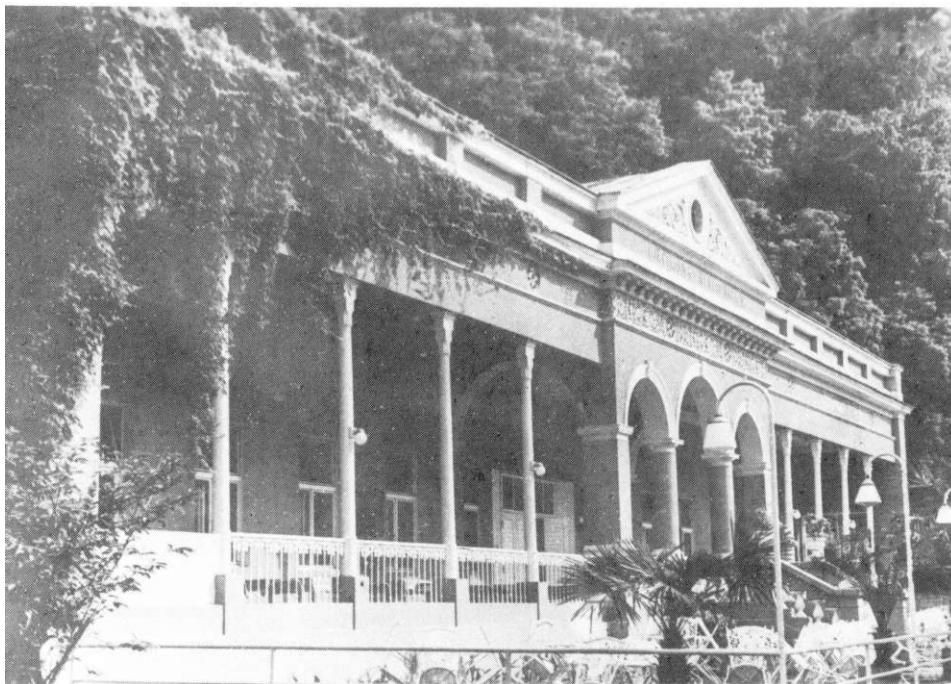
Od tada Topusko postaje sve značajniji vojni i politički centar NOB u Hrvatskoj, raju se u njemu nalazila vojna i politička rukovodstva: Glavni štab NOV i PO Hrvatske, K KPH, Štab 4. korpusa, ZAVNOH i predstavnici savezničkih zemalja. Posebna čast 'ipada Topuskom što je u njemu održano istorijsko 3. zasjedanje ZAVOH-a 8. i 9. maja 1944., na kojem su donijete značajne istorijske odluke za Hrvatsku. U Topuskom je odan 25-27. juna 1944. Prvi kongres partizanskih kulturnih radnika Hrvatske, i dio konferensa partizanskih lječara Hrvatske 25. februara 1944.

Odmah po oslobođenju Topuskog 17. avgusta 1943., izabran je prvi NOO od 7 članova - *Ilija Banović*, predsjednik, *Ladislav Gregorić Braco*, tajnik, *Blaža Batalo*, *Josip ižman*, *Matija Medved*, *Šime Muža* i *Vjenčeslav Renko*. Nešto kasnije izabran je i općinski NOO sa sjedištem u Topuskom, sa nadležnošću na teritoriju koju je općina Topusko obuhvatala uoči rata. To je, u stvari, bio općinski NOO Perna, koji je prešao iz Irne sa sjedištem u Topusko pod nazivom Općinski NOO Topusko.

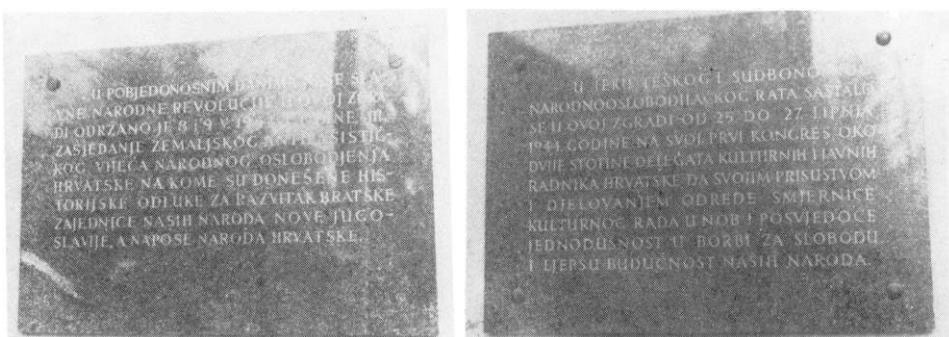
Krajem avgusta 1943. uspostavljene su i ostale društveno-političke zajednice: Organizacija narodne fronte, AFŽ-a, omladine i SKOJ-a. Prvi predsjednik Narodne fronte je *Ante Putrić*, a članovi *Milivoj Mrkobrada*, *Rezika Žiberna* i *Stefica Žugaj*. U odbor organizacije AFŽ-a izabrane su *Marija Gregorić*, predsjednica, *Ankica Babić*, *Rezika Babić*, *Janja Lalić*, *Jelka Putrić* i *Štefica Žugaj*. Rukovodstvo omladine sačinjavali su *era Babić*, *Anka Ćelap*, *Bogdana Ćelap* i *Maca Žutić*, predsjednica. Članovi SKOJ-a ili su *Ljubica Batalo*, *Bjanka Budimski Seka*, sekretar, *Ljubica Vorkapić* i *Matilda Šenald* (rodom iz Tuzle).

Mjesto Topusko ima 5 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, 6 je poginulo kao članci NOV, a od strane ustaša ubijena su 37 stanovnika.

Važniji događaji iz NOB, obilježeni su spomenicima i spomen-pločama.

Na zgradi gdje je 8. i 9. maja 1944. održano Treće zasjedanje ZAVNOH-a, postavljena je spomen-ploča sa slijedećim tekstom:

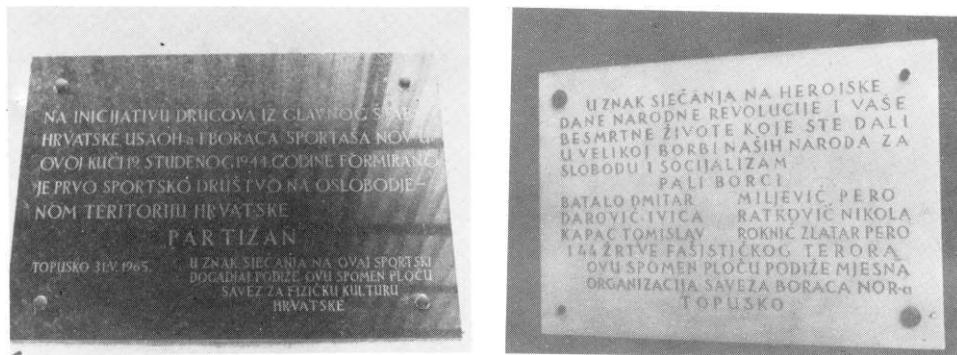

»U pobjedonskim danima naše slavne narodne revolucije u ovoj zgradi održano je 8. i 9. maja 1944. godine Zasjedanje zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, na kome su donešene historijske odluke za razvoj bratske zajednice naših naroda nove Jugoslavije, napose naroda Hrvatske.«

U istoj zgradi održan je i Prvi kongres kulturnih i javnih radnika Hrvatske. I ovaj događaj obilježen je spomen-pločom sa tekstom:

»U jeku teškog i sudbonosnog NOR-a sastalo se u ovoj zgradi od 25. do 27. lipnja (juna) 1944. godine na svoj Prvi kongres oko dvije stotine delegata kulturnih i javnih radnika Hrvatske da svojim prisustvom i djelovanjem odrede smjernice kulturnog rada u NOB i posvjedoče jednodušnost u borbi za slobodu i ljepšu budućnost naših naroda.«

I boravak Centralnog komiteta KPH obilježen je spomen-pločom:
 »U vremenu historijskih dana naše narodne revolucije bilo je 1944. godine u ovoj zgradi sjedište Centralnog komiteta KPH odakle je rukovodio NOB u Hrvatskoj«.

Spomen-pločom zabilježeno je i formiranje kazališne družine ZAVNOH-a:
 »Nastala u jeku borbe za oslobođenje naroda Jugoslavije, na ovome je mjestu osnovana travnja (aprila) 1944. Centralna kazališna družina ZAVNOH-a.«

Obilježeno je i formiranje sportskog društva »Partizan« u kući *Milana Vorkapića*, sa spomen-pločom:

»Na inicijativu drugova iz Glavnog štaba Hrvatske, USAOH-a i boraca sportaša NOV-e u ovoj kući 19. studenog (novembra) 1944. godine formirano je prvo sportsko društvo na oslobođenom teritoriju Hrvatske »Partizan«.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BIJELIĆ** Miloša ĐURO, 1894, Srbin, trgovacki putnik. Od 1941. bio u PO Perna, pri komandi 1. kordunaškog NOP odreda, i pri komandi Kordunaškog vojnog područja (bez ruke od prije rata).
2. **MILJEVIĆ** Ilije MILAN, 1907, Srbin, privatni taksista. Od avgusta 1941. borac u PO Kirin i Perna, obavještajni oficir, vodnik i komandir u auto-bataljonu GŠH, zamjenik i komandant tenkovskog bataljona GŠH i komandant auto-škole pri GŠH.
3. **RATKOVIC** Bože JOVANKA, 1922, Srpskinja, đak gimnazije. Član SKOJ-a Karlovačke gimnazije. 1941. odlazi u Ljubljani i radi ilegalno do 12. 7. 1942. Prelazi u štampariju GŠ Slovenije, zatim odlazi u Gorski kotar, a poslije u agitprop CK KP Hrvatske.
4. **VOJNOVIĆ** Stevana MILAN, 1906, Srbin, stolar. Od 1941. borac PO Perna, od 1942. pri Komandi 1. kordunaškog NOP odreda i Komandi kordunaškog vojnog područja na izgradnji tajnih skladišta i bolnica.
5. **VORKAPIĆ** Mile ĆEDOMIR, 1922, Srbin, trgovacki pomoćnik. Od 1941. aktivno radi za NOP. Od 1942. borac u 1. proleterskom bataljonu Hrvatske, 8. brigade 7. divizije i 4. krajiske brigade i u Komandi banijskog vojnog područja. Invalid 100%.

POGINULI BORCI

1. **BATALO** Ninka DMITAR, 1919, Srbin, trgovacki pomoćnik. U NOV stupio 1941. u Posavski PO (Srbija). Poginuo kao komandir čete aprila 1942. u Srbiji.
2. **DAROVIĆ** Nikole IVICA, 1913, Hrvat, ekonomista. Radio u Zagrebu gdje je otkriven kao komunista. Objesen od ustaša 1944. u Zagrebu - Maksimir.

3. *HABEL* Ivana *DRAGAN*, 1916, Hrvat, službenik. Do 1942. radio u Zagrebu, kada je uhapšen kao komunista. Odveden i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac 1942. godine.
4. *KAPAC*TOMISLAV, 1921, Hrvat, zemljoradnik. Dezertirao od ustaša i septembra 1943. stupio u NOV. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Rakovice.
5. *MILJEVIĆ*PERO, 1905, Srbin, vozač. U NOV od avgusta 1941. u PO Kirin. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 5. 1942. u Peckoj.
6. *VURDELJA*UROS, 1923, Srbin, tehničar. Od 1941. borac Ozrenskog PO. Poginuo 1942. u borbi protiv četnika u Srbiji.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *BATALO*DMITAR, 1909, Srbin, trgovac. Odveden 18. 7. 1941. i ubijen od i'staša u logoru Jadovno kod Gospića.
2. *BATALO*DRAGAN, 1923, Srbin, dimnjačar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
3. *BATALO*JANKO, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
4. *BATALO*MATIJA, 1879, Srbin, zvonar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *BATALO*MATIJA, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
6. *BATALO*MILAN, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
7. *BATALO*MILE, 1906, Srbin, opančar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
8. *BATALO*MILOŠ, 1923, Srbin, đak. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
9. *BATALO*MIRKO, 1903, Srbin, službenik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
10. *BATALO*NIKOLA, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
11. *BATALO*NINKO, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
12. *BUDIMIR*BOGDAN, 1909, Srbin, gostioničar. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
13. *ČELAP*NIKOLA, 1888, Srbin, mesar. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
14. *LALIĆ*JOVAN, 1899, Srbin, službenik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
15. *MARTINOVIC*STEVAN, 1922, Srbin, đak učiteljske škole. Odveden 31. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
16. *MILJEVIĆ*DARINKA, 1900, Srpskinja, učiteljica. Odvedena 28. 7. 1941. i ubijena od ustaša u Glini.

7. *MILJEVIĆ* Ilije ĐURO, 1920, Srbin, vozač. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustasa u logoru Jadovno kod Gospića.
3. *MILJEVIĆ* Ilije ILIJA, 1882, Srbin, prevoznik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustasa u logoru Jadovno kod Gospića.
9. *MILJEVIĆ* Ilije NIKOLA, 1888, Srbin, prevoznik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustasa u logoru Jadovno kod Gospića.
3. *MILJEVIĆ* Matije PAVA, 1914, Srpskinja, radnica. Odvedena 6. 8. 1941. u logor Petrinja, pustena i ponovo uhapšena aprila 1942. Ubijena od ustaša u logoru Jasenovac - logor Mlaka.
1. *MIŠČEVIĆ* Miloša ĐURO, 1924, Srbin, konobar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Topuskom - Lomića jaruzi.
2. *MIŠČEVIĆ* Jandre JOVAN, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
3. *MIŠČEVIĆ* Jovana LJUBAN, 1919, Srbin, službenik općine. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- OBRADOVIĆ* Teodora MATIJA, 1888, Srbin, gostoničar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
5. *POPOV* Petra PETAR, 1895, Rus, fotograf. Odveden 5. 5. 1941. u Zagreb i ubijen od ustaša - mjesto nepoznato.
3. *PRENTOVIC* Đorđa MILOŠ 1908, Srbin, žandarmerijski narednik. Odveden 1. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Topuskom - Lomića jaruzi.
7. *ROKNIĆ* Stanka NIKOLA, 1909, Srbin, službenik. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
3. *ŠKARA* Nikole PETAR, 1907, Srbin, brico. Odveden 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša u Karlovcu.
3. *ŠKUNDRIĆ* Nikole ILIJA, 1894, Srbin, trgovac. Odveden 3. 5. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- j. *VORKAPIĆ* Miloša JOVO, 1887, Srbin, gostoničar. Odveden 25. 5. 1941. i ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
- . *VORKAPIĆ* Mile LJUBAN, 1910, Srbin, mesar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- '. *VORKAPIĆ* Stojana NIKOLA, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- !. *VORKAPIĆ* Nikole SAVKA, 1896, Srpskinja, zemljoradnica. Odvedena 2. 8. 1941. i ubijena od ustaša u logoru u Petrinji.
- i. *VUJOŠEVIĆ* Vuje MILUTIN, 1904, Crnogorac, trgovac. Odveden 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
- i. *VURDELJA* Uroša dr BRANKO, 1885, Srbin, liječnik. Odveden 30. 5. 1941. i ubijen od ustaša 27. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
- i. *ŽUTIĆ* Miloša MATIJA, 1901, Srbin, mesar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- '. *ŽUTIĆ* Jovana MILOŠ, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili *Ilija Batalo*, *Ladislav Gregurić Braco*, *Luka Kapac*, *itar Ljubičić* i *Milan Miljević Mićina*, svi rodom iz Topuskog.